

การสร้างภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดีในนิตยสารสุขภาพและความงาม

นางสาวสุนันทา อิมประไพ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CONSTRUCTION OF HEALTHY WOMAN REPRESENTATION
IN HEALTH AND BEAUTY MAGAZINES

Miss Sunanta Impraphai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Journalism and Information

Department of Journalism
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

510625

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสร้างภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดีในนิตยสารสุขภาพและความงาม

โดย

นางสาวสุนันทา อิมประไพ

สาขาวิชา

วารสารสนเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์รจิตลักษณ์ แสงอุไร

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ของภาควิชาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์)

สุนันทา อิมประไพ : การสร้างภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดีในนิตยสารสุขภาพและความงาม. (THE CONSTRUCTION OF HEALTHY WOMAN REPRESENTATION IN HEALTH AND BEAUTY MAGAZINES) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์จรูญจิตต์ลักษณ์ แสงอุไร, 184 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและกระบวนการสร้างภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดีที่นำเสนอในนิตยสารสุขภาพและความงาม รวมถึงศึกษารูปแบบและเนื้อหาของการสร้างสัญลักษณ์ผ่านโฆษณาที่ปรากฏในนิตยสารสุขภาพและความงาม โดยใช้วิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาในนิตยสารสุขภาพและความงาม สลิมมิ่ง (Slimming) และลิซ่า (Lisa Weekly) ที่ออกจำหน่ายในปี พ.ศ. 2550 รวมทั้งสิ้น 24 ฉบับ และการสัมภาษณ์เชิงลึกบรรณาธิการบริหารนิตยสารแต่ละชื่อฉบับ

ผลการวิจัยพบว่า นิตยสารสุขภาพและความงามทั้ง 2 ชื่อฉบับ มีการสร้างภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดีขึ้นมาใหม่ นอกเหนือไปจากลักษณะของผู้หญิงที่มีการเอาใจใส่ดูแลสุขภาพกาย สุขภาพจิตใจ และสุขภาพสังคม ซึ่งลักษณะภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดีที่ผ่านกระบวนการสร้างโดยนิตยสารสุขภาพและความงามนั้นสอดคล้องกับแนวคิดภาพตัวแทน คือ มีการคัดเลือกคุณลักษณะเด่นเพียงบางอย่างในรูปแบบของตัวแทนมาเป็นตัวกำหนดกรอบการรับรู้ของสังคม โดยนิตยสารสุขภาพและความงามทั้ง 2 ชื่อฉบับมีการนำเสนอภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดีในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป คือ นิตยสารสลิมมิ่งเน้นการนำเสนอในลักษณะผู้หญิงสุขภาพดีที่มีรูปร่างดีอย่างสุขภาพดีและดูแลรักษารูปร่างอยู่เสมอ ส่วนนิตยสารลิซ่าจะนำเสนอในลักษณะผู้หญิงสุขภาพดีที่มีการดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ แพ้ชั้นการแต่งกาย และความสวยความงามไปพร้อมกัน ในส่วนของรูปแบบและเนื้อหาของการสร้างสัญลักษณ์ผ่านโฆษณาที่ปรากฏในนิตยสารสุขภาพและความงามนั้น พบว่า ลักษณะของเนื้อหาการโฆษณามีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับลักษณะภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดีที่นิตยสารทั้ง 2 ชื่อฉบับนำเสนอ และมีความสัมพันธ์กับรูปแบบของสัญลักษณ์เพื่อการบริโภค โดยมีการถ่ายทอดความหมายโดยนัยให้กับสินค้าต่างๆ ผ่านทางรูปแบบโฆษณา คือ โฆษณา (Advertising) บทความเชิงโฆษณา (Advertorial) การจัดวางสินค้า/ตราสินค้า (Product Placement) และโฆษณาแฝงที่ปรากฏในรูปของบทความ

ภาควิชา...วารสารสนเทศ.....ลายมือชื่อนิสิต.....สุนันทา อิมประไพ.....
 สาขาวิชา...วารสารสนเทศ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา.....2551.....

4985170028 : MAJOR JOURNALISM AND INFORMATION

KEY WORD: FEMININITY / HEALTHY WOMAN / REPRESENTATION / HEALTH AND BEAUTY MAGAZINES

SUNANTA IMPRAPHAI : THE CONSTRUCTION OF HEALTHY WOMAN REPRESENTATION IN HEALTH AND BEAUTY MAGAZINES. THESIS PRINCIPAL ADVISOR : ASSOC. PROF. RACHITLUK SANG-URAI, 184 pp.

The research's objective is to study the construction of healthy woman representation in health and beauty magazines by examining symbolic construction through the format and the content of advertisement appeared in health and beauty magazines. The researcher applied content analysis methodology to analyze 24 copies of *Slimming* and *Lisa Weekly* health and beauty magazines, which were sold in 2007, and conducted in-depth interviews with each magazine's managing editor.

The study result shows that both health and beauty magazines have re-constructed the representation of healthy women, besides being a woman who is conscious of physical-, mental-, and social-health. The healthy woman representation constructed by health and beauty magazines corresponds with the concept of representation, where only certain distinctive characters are selected to establish representation that will shape society's frame of perception.

The two titles present different representation of healthy women; *Slimming* emphasizes on presenting healthy women as ones who have healthy and good figure and always maintain their shape. Meanwhile, *Lisa Weekly* presents healthy women as ones who look after and are conscious of their physical and mental health, fashion and apparel, and beauty at the same time.

In terms of the format and the content of symbolic construction as appeared in health and beauty magazine advertisement, the study shows that advertisement's content corresponds and relates to the representation of healthy women that both magazine titles present, and is in relation with the concept of symbolic consumption by giving connotation to commodities via advertising, advertorial, product placement, and pseudo-advertising which come in the form of articles.

Department....Journalism..... Student's signature.....Sunanta Impraphai.....
Field of study..Journalism and Information... Principal Advisor's signature.....
Academic year.....2008.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องมาจาก รศ.รจิตลักษณ์ แสงอุไร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่ดีเสมอมา ผศ.ดร.ดวงกมลชาติประเสริฐ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงความร่วมมือจากผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณพ่อ แม่ และน้องชาย ที่คอยกระตุ้นและเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

และสุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนสนิททุกคนที่เป็นกำลังใจ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำที่ดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาคำวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation).....	7
ทฤษฎีสัญญาวิทยา (Semiology Theory).....	10
ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ (Globalization Theory).....	14
แนวคิดจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม (Cultural Imperialism).....	16
แนวคิดเกี่ยวกับนิตยสาร บทบาทและอิทธิพลของนิตยสาร.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตนิตยสาร และโฆษณาในนิตยสาร.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
นิยามศัพท์.....	30
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	33
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	33
กลุ่มตัวอย่าง.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
- แหล่งข้อมูล.....	35
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
การนำเสนอข้อมูล.....	39

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	40
ตอนที่ 1 ลักษณะเนื้อหาและข้อมูลเบื้องต้นของนิตยสาร.....	41
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ลักษณะและกระบวนการสร้างภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดี.....	47
วิเคราะห์ลักษณะรูปแบบและเนื้อหาของการสร้างสัญญาผ่านโฆษณา.....	106
ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	147
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	155
ส่วนที่ 1 ลักษณะภาพตัวแทนของผู้หญิงสุขภาพดี.....	156
ส่วนที่ 2 รูปแบบและเนื้อหาของการสร้างสัญญาผ่านโฆษณา.....	160
ส่วนที่ 3 กระบวนการสร้างภาพตัวแทนและการคัดเลือกเนื้อหา และกำหนดรูปแบบการนำเสนอเกี่ยวกับผู้หญิงสุขภาพดีของผู้ผลิต.....	164
ส่วนที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	167
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	176
ข้อเสนอแนะ.....	177
รายการอ้างอิง.....	178
ภาคผนวก.....	182
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	184

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงรอบการออกของนิตยสารสุขภาพและความงาม.....	35
2 แสดงหมวดเนื้อหาของนิตยสารสลิมมิ่งและนิตยสารลิซ่า.....	37
3 แสดงความถี่ของนิตยสารสลิมมิ่ง ในการนำเสนอภาพตัวแทน ของผู้หญิงสุขภาพดีในลักษณะต่างๆ จำแนกตามลักษณะข้อมูล.....	48
4 แสดงความถี่ของการนำเสนอภาพตัวแทนประเภทที่ 1.....	49
5 แสดงความถี่ของการนำเสนอภาพตัวแทนประเภทที่ 2.....	57
6 แสดงความถี่ของการนำเสนอภาพตัวแทนประเภทที่ 3.....	66
7 แสดงความถี่ของการนำเสนอภาพตัวแทนประเภทที่ 4.....	72
8 แสดงความถี่ของนิตยสารลิซ่า ในการนำเสนอภาพตัวแทน ของผู้หญิงสุขภาพดีในลักษณะต่างๆ จำแนกตามลักษณะข้อมูล.....	76
9 แสดงความถี่ของการนำเสนอภาพตัวแทนประเภทที่ 1.....	77
10 แสดงความถี่ของการนำเสนอภาพตัวแทนประเภทที่ 2.....	84
11 แสดงความถี่ของการนำเสนอภาพตัวแทนประเภทที่ 3.....	90
12 แสดงความถี่ของการนำเสนอภาพตัวแทนประเภทที่ 4.....	94
13 แสดงความถี่ของการนำเสนอภาพตัวแทนประเภทที่ 5.....	100
14 สรุปเนื้อหา องค์ประกอบ และความหมายของโฆษณา.....	108
15 สรุปเนื้อหา องค์ประกอบ และความหมายของโฆษณา.....	118
16 สรุปเนื้อหา องค์ประกอบ และความหมายของโฆษณา.....	127
17 สรุปเนื้อหา องค์ประกอบ และความหมายของโฆษณา.....	138
18 สรุปปัจจัยที่มีส่วนในการผลิตภาพตัวแทนผู้หญิงสุขภาพดี ของนิตยสารสุขภาพและความงาม.....	166

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
ภาพที่ 1 ปกนิตยสารสลิมมิ่ง.....	43
ภาพที่ 2 ปกนิตยสารสลิมมิ่ง.....	43
ภาพที่ 3 ปกนิตยสารลิซ่า.....	46
ภาพที่ 4 ปกนิตยสารลิซ่า.....	46
ภาพที่ 5 คอลัมน์ถาม-ตอบ The Letter นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนเมษายน.....	51
ภาพที่ 6 คอลัมน์ Ways to get fit นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนสิงหาคม.....	52
ภาพที่ 7 คอลัมน์ Slimming diet นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนกุมภาพันธ์.....	54
ภาพที่ 8 คอลัมน์ Weight loss นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนมีนาคม.....	54
ภาพที่ 9 คอลัมน์ Weight loss นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนมีนาคม.....	55
ภาพที่ 10 คอลัมน์ Real life success นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนพฤศจิกายน.....	56
ภาพที่ 11 คอลัมน์ Eat Well นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนมิถุนายน.....	59
ภาพที่ 12 คอลัมน์ We try you buy นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนสิงหาคม.....	60
ภาพที่ 13 คอลัมน์ Delicious dish นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนมกราคม.....	61
ภาพที่ 14 คอลัมน์ Exercise นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนพฤษภาคม.....	63
ภาพที่ 15 คอลัมน์ Exercise นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนพฤศจิกายน.....	63
ภาพที่ 16 คอลัมน์ Contributor นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนพฤศจิกายน.....	64
ภาพที่ 17 คอลัมน์ Trend & style นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนกุมภาพันธ์.....	68
ภาพที่ 18 คอลัมน์ Trend & style นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนมีนาคม.....	68
ภาพที่ 19 คอลัมน์ Shop around นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนพฤษภาคม.....	69
ภาพที่ 20 คอลัมน์ Beauty face นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนธันวาคม.....	70
ภาพที่ 21 คอลัมน์ Make up นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนกุมภาพันธ์.....	70
ภาพที่ 22 คอลัมน์ Beauty hair นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนตุลาคม.....	71
ภาพที่ 23 คอลัมน์ Secret to beauty & healthy aging นิตยสารสลิมมิ่ง.....	72
ภาพที่ 24 คอลัมน์ Feel great นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนเมษายน.....	75
ภาพที่ 25 คอลัมน์ Emotion นิตยสารสลิมมิ่ง เดือนตุลาคม.....	75
ภาพที่ 26 คอลัมน์ Health & well being นิตยสารลิซ่า เดือนพฤษภาคม.....	79

ภาพที่ 27 คอลัมน์ Health news นิตยสารลีซ่า เดือนกุมภาพันธ์.....	80
ภาพที่ 28 คอลัมน์ Body Work นิตยสารลีซ่า เดือนกุมภาพันธ์.....	81
ภาพที่ 29 คอลัมน์ Easy Lifestyle นิตยสารลีซ่า เดือนสิงหาคม.....	82
ภาพที่ 30 คอลัมน์ Get the look นิตยสารลีซ่า เดือนตุลาคม.....	87
ภาพที่ 31 คอลัมน์ The world of fashion นิตยสารลีซ่า เดือนมีนาคม.....	87
ภาพที่ 32 คอลัมน์ Beauty now นิตยสารลีซ่า เดือนกรกฎาคม.....	89
ภาพที่ 33 คอลัมน์ Beauty school นิตยสารลีซ่า เดือนเมษายน.....	89
ภาพที่ 34 คอลัมน์ Psychology นิตยสารลีซ่า เดือนมกราคม.....	93
ภาพที่ 35 คอลัมน์ Dhamma Minute นิตยสารลีซ่า เดือนเมษายน.....	93
ภาพที่ 36 คอลัมน์ Life Advice นิตยสารลีซ่า เดือนกรกฎาคม.....	93
ภาพที่ 37 คอลัมน์ Money นิตยสารลีซ่า เดือนมกราคม.....	97
ภาพที่ 38 คอลัมน์ Be Safe นิตยสารลีซ่า เดือนตุลาคม.....	97
ภาพที่ 39 คอลัมน์ Career นิตยสารลีซ่า เดือนมีนาคม.....	98
ภาพที่ 40 คอลัมน์ Sex & Love นิตยสารลีซ่า เดือนธันวาคม.....	99
ภาพที่ 41 คอลัมน์ Lisa Woman นิตยสารลีซ่า เดือนมีนาคม.....	102
ภาพที่ 42 คอลัมน์ Profile นิตยสารลีซ่า เดือนมกราคม.....	104
ภาพที่ 43 คอลัมน์ Real Life นิตยสารลีซ่า เดือนมีนาคม.....	104
ภาพที่ 44 โฆษณา Triple Trim Impact นิตยสารสลิมมิ่ง.....	110
ภาพที่ 45 บทความเชิงโฆษณา Slim Up Center นิตยสารสลิมมิ่ง.....	112
ภาพที่ 46 ภาพแฟชั่นเครื่องแต่งกาย นิตยสารสลิมมิ่ง.....	113
ภาพที่ 47 โฆษณา Lose Inch นิตยสารลีซ่า.....	115
ภาพที่ 48 บทความเชิงโฆษณา Double Impact นิตยสารลีซ่า.....	115
ภาพที่ 49 ภาพแฟชั่นเครื่องแต่งกาย นิตยสารลีซ่า.....	116
ภาพที่ 50 โฆษณา Real Simple นิตยสารสลิมมิ่ง.....	119
ภาพที่ 51 บทความเชิงโฆษณา ชูปโอบาโกะ นิตยสารสลิมมิ่ง.....	121
ภาพที่ 52 โฆษณา ฟาร์มาตอน นิตยสารลีซ่า.....	123
ภาพที่ 53 บทความเชิงโฆษณา น้ำสลัด Best Food นิตยสารลีซ่า.....	124
ภาพที่ 54 โฆษณา แซทิส ไวท์ ไชลูชั่น นิตยสารสลิมมิ่ง.....	128

ภาพที่ 55 บทความเชิงโฆษณา ครีมกันแดดคาโมมายล์ นิตยสารสลิมมิ่ง.....	130
ภาพที่ 56 โฆษณา ลิปสติก Revlon นิตยสารลีซ่า.....	132
ภาพที่ 57 บทความเชิงโฆษณา Blanc Expert NeuroWhite X3 นิตยสารลีซ่า.....	133
ภาพที่ 58 โฆษณา เสื้อผ้า GSX นิตยสารสลิมมิ่ง.....	139
ภาพที่ 59 ภาพแฟชั่นเครื่องแต่งกาย จากคอลัมน์ Shop around นิตยสารสลิมมิ่ง.....	140
ภาพที่ 60 โฆษณา เสื้อผ้า Blue Corner นิตยสารลีซ่า.....	141
ภาพที่ 61 บทความเชิงโฆษณา กางเกงยีนส์ Hara นิตยสารลีซ่า.....	143
ภาพที่ 62 ภาพแฟชั่นเครื่องแต่งกาย นิตยสารลีซ่า.....	144